SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS
PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā 2026. gada 27. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 188/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 628. pantu un 629. panta pirmās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un 105. pantam.

2. Kriminālprocesa likuma 628. pants paredz: "Procesa virzītājs šā likuma 627. pantā minētā lēmuma kopiju nekavējoties nosūta personai, pie kuras manta tika izņemta vai tai tika uzlikts arests, ja šādas personas attiecīgajā kriminālprocesā ir, vai arī citai personai, kurai ir tiesības uz konkrēto mantu vai minēto personu pārstāvim vai aizstāvim, ja tāds ir, vienlaikus norādot uz tiesībām:

1) personiski vai ar aizstāvja vai pārstāvja starpniecību piedalīties procesā par noziedzīgi iegūtu mantu;

2) mutvārdos vai rakstveidā tiesā izteikt savu attieksmi pret pieņemto lēmumu;

3) iesniegt tiesai pieteikumus."

Savukārt šā likuma 629. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka: "Tiesnesis, saņēmis lēmumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu: [..];

2) uzaicina uz tiesas sēdi procesa virzītāju un prokuroru, ja lēmumu pieņēmis izmeklētājs, kā arī šā likuma 628. pantā minētās personas."

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.[2] panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no šā panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punkts*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Procesa virzītājs saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 627. panta pirmo daļu bija pieņēmis lēmumu uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai, kā arī atbilstoši šā panta otrās daļas 2. punktam lēmumā norādījis personas, kuras ir saistītas ar konkrēto mantu. Minētajā lēmumā procesa virzītājs secinājis, ka Pieteikuma iesniedzēja nav atzīstama par ar mantu saistīto personu konkrētajā procesā. Pieteikuma iesniedzēja vērsās ar pieteikumu pie procesa virzītāja, lūdzot atzīt to par personu, kurai ir tiesības uz arestēto mantu, un nodrošināt tai visas ar mantu saistītās personas kriminālprocesuālās tiesības. Ar procesa virzītāja lēmumu pieteikums tika noraidīts. Minēto lēmumu Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzēja uzraugošajam prokuroram, kurš to atstāja negrozītu. Savukārt amatā augstāks prokurors sūdzību par uzraugošā prokurora lēmumu noraidīja. Lai panāktu to, ka Pieteikuma iesniedzēja tiek atzīta par ar mantu saistīto personu un tai tiek piešķirtas tiesības piedalīties procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, Pieteikuma iesniedzēja vērsās tiesā, kurai bija nodoti konkrētā procesa materiāli. Tiesa atbildes vēstulē norādīja, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likumu tai nav pilnvaru nedz pieaicināt kādu tās izvēlētu personu, nedz arī atļaut šādai personai iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu materiāliem. Šajā vēstulē ietverta atsauce uz apstrīdētajām normām, norādot, kuras personas tiesa drīkst uzaicināt uz tiesas sēdi.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas, ciktāl tās neparedz arī tiesas tiesības atzīt personu par ar mantu saistīto personu, aizskar tai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu. Tomēr to, ka vienīgi procesa virzītājs ir tiesīgs atzīt personu par ar mantu saistīto personu, noteic Kriminālprocesa likuma 627. panta otrā daļa. Apstrīdētās normas neregulē to, kurš procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ir tiesīgs atzīt personu par ar mantu saistīto personu. Kriminālprocesa likuma 628. pants vienīgi paredz ar mantu saistīto personu informēšanas pienākumu par procesa virzītāja pieņemto lēmumu un šīs personas procesuālajām tiesībām, turpretim šā likuma 629. panta pirmā daļa noteic tiesneša, kurš saņēmis lēmumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu, pienākumus.

Savukārt pārējie pieteikumā norādītie apsvērumi par to, ka ir aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā un 105. pantā ietvertās pamattiesības, pēc būtības ir saistīti ar apstrīdēto normu piemērošanu Pieteikuma iesniedzējas situācijā. Tomēr Satversmes tiesa nepārvērtē to, kā tiesību normas piemērotas konkrētajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu (*sal.: Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punkts*).

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, kā tieši apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējai rada Satversmes 92. panta pirmajā teikumā un 105. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 188/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede